Бр. 87. У Новом Саду, у уторак 22. априла (5. маја) 1914. Година XLIX

„Застава“ излази сваки дан изузев осим недеље и празника.

Цена је за Угарску, кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље, за један месец 2 круне и 70 потура, а за три месеца 8 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 4 пот.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

Лист српске народне радикалне странке

За огласе плаћа се 12 потура од сваке врсте сваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући Јована Чавића, у главној улици број 6. (први кат).

Поједини вечерњи бројеви стају 4 пот.

Издање „Рада“ деон. друштво у Руми.

Србима бирачима у Великој Кикинди.

Срби браћо!

Ко не брани своје право, није га ни достојан!

Ваше је неоспорно право, да бирате посланика за државни сабор. Слободно вам је изабрати онога, кога ви хоћете, ко је вашем срцу ближи, у кога имате поверења. Избор треба да буде прави израз народне воље. Али шта се догодило у Великој Кикинди? Вама су наметнули кандидата од горе, кога ви не знате, нисте о њему никада ништа чули, не познајете га, дакле не можете имати у њему ни поверења. А судећи по томе, да га влада преко месних власти препоручује, јасно је, да он није народни човек. Немојте се дати заваравати с тиме: „И он је Србин!“ Жалостан је сваки онај Србин, који грофу Тиси служи, који потпомаже ненародну владу!

Па чак и најумеренији политичари пишу по новинама и свуда јавно признају и говоре, да је данашња влада починила таке незаконитости, који у основи нападају и подривају наш уставни живот. Угушила је слободу говора, слободу штампе, пороту, увела полицију у сабор, пооштрењем саборског пословника запушила је и посланицима уста, опозицију је с полицијом бацала из сабора, и ко би још све ређао њена чуда и покоре! Мунговске прљавштине су већ чак и судски утврђене! Дошло је дотле, да ми и немамо више устава, све је само на папиру, а и од тога је пола збрисано.

Сваки частан човек дужан је устати у одбрану уставности, скочити на мегдан за своја права.

Отргли су нам најсветија права, да слободно мислимо, радимо и живимо. Доделивши нам околна села, стерали су нас у мањину. Хоће за вечито да нас одгурну у страну, да нас онемогуће, да нам убију вољу, униште снагу, да нас као бесплодно земљиште запарложе.

Та ваљда нисмо ми зато ту, да после свега тога и такима кулучимо?!

Код нас данас ништа више не сме да постоји, што би народу очи отворило, да не види свој јад и голотињу.

Створена је читава система, која немилостиво искључује све што не савија шију и то не само појединце, већ и читав народ. Пали смо тако рећи натраг у средњевековно мрачно доба, кад беше грађана другог реда. Ово не може водити добру. Држава тиме губи ослонац својих народа, а њени грађани веру у правду и праведност управе.

Код нас држава из милости дели право. Све што чини, даје као виша моћ. Међутим баш сам народ треба, да је држава. Но силницима се ближи крај. Ни најјачи није доста јак, да вечито живи. Многи мисли да је господар својих суграђана, а он је међутим роб туђину! Раскинимо дакле ланце, што нам слободу спутавају! Не потпомажимо онога, који нас везују! Не примајте гују у своја недра! Ова влада кочи точак напретка. Цело то владино друштво сркало је своју храну из отрова. Сви су се они напили из трованог извора, где су се вечито ковали планови против наше слободе и напретка. Тим духом напојен је и владин кандидат! Шта можемо ми очекивати од њега? Не упадајте у стару погрешку! Имали сте ви владине Србе посланике, па шта су нам израдили? За то време уништила нам је влада нашу народну црквену автономију и сваки дан нам скреше и по које грађанско право.

Не дајте, да вас варају више!

Изборно право је најсветије право, а и најважнија грађанска дужност. На тај начин грађани суделују посредно у законодавству и администрацији. Зар да се титрамо тим најсветијим нашим правом?

Бирати посланика је слободно. Послужите се тим својим правом!

Ни за што се човек није више борио, него за слободу.

И ни једна борба није већма поправљала и оплемењавала човека. Чак и животиња воли слободу. А и једна животиња, која за слободу гине, више је поштовања достојна, него човек, који се у ропству добро осећа.

За политичке слободе бори се човечанство одавно. Река се крви пролила, док је човек себи извојевао и таку слободу, какву је данас има. Та је борба очеличила човека у томе уверењу, да смо сви пред Богом равноправна браћа.

Па зар сад оне да потпомажемо, који нам и то мало слободе хоће да одузму? Зар ћеш Србине бити најгори? Та и Србин се увек борио за слободу.

Наши стари су на коцу издисали, а све „за крст часни и слободу златну“!

Па и ми се овде боримо, да одржимо своје српско обележје, а и за целокупни народ у Угарској, да спасемо ово мало наше политичке слободе и уставности.

Ето и наша браћа преко су још до јуче потоцима лили своју драгоцену крв и подносили највеће жртве, да своју потиштену браћу ослободе.

Пало је много жртава, али се победило славно.

Од нас се таких жртава овом приликом не тражи.

Но с правом се од нас очекује, да будемо људи, да имамо смелости барем својим правом, да се послужимо.

Ко се својим правом служи, тиме никога не вређа.

С тога са презрењем и гнушањем одбијамо ниске клевете, које [illegible] стране против нас [illegible].

Ми се боримо за уставност Угарске, ове наше отаџбине, боримо се за опће, слободно, једнако и тајно гласање.

Хоћемо да срушимо угњетаче наше грађанске уставне слободе!

Не можемо се живи закопати. То би било срамота!

То не би било Србина достојно!

Ти ћеш народе одлучити. Нарочито ти ратаре и Србине браће. Вас је највише. Куд нагнете, тамо је победа. Ако вође немају кога да поведу, залуд труд. Уверен сам, да ћете сви с нама. Ви сте бујан извор наше снаге и подмлатка. У здравом телу, мора бити и здрава душа. Сви напред за народну ствар! Сви загрљени морамо победити. Доведите и оно мало њих, који се из ситних рачуна колебају! Обратите их! Реците им: срамота је да пљујете сами на свој образ! Да не слушају никог, до ли своје српско срце и до сада још чисту савест.

Не бојте се никаквих претњи, а још мање слушајте лажна обећања!

Свет је прогледао. Воља народа победиће. Сви у народне убојне редове! Позвани, на чело! Напред! Сви у борбу, која се мора свршити победом народног опозиционог кандидата! А победа наша, биће победа праведне ствари, победа српског народа!

Велика Кикинда, 20. априла 1914. *Др. Св. М.*

Насељавање Нове Србије.

Београд, 21. априла.

Има десет и више дана, како је образован одбор за преглед молби оних, који су се јавили да се са својим породицама у селе у Нову Србију.

Број тих молби готово је огроман, али још није завршен. Сваког дана стижу нове молбе, сваког дана јављају се нови молиоци. Поред молби оних, који су од турског насиља давно напустили своје огњиште и населили се или у Србију старих граница, или отишли чак и у Северну и Јужну Америку, налазе се молбе великог броја Словака, Хрвата, Словенаца, Чеха, Срба преко Саве и Дунава и — Мађара.

Да није један случај, не би писали о овоме предмету (не никако, јер је он важан, него не би овако). Али баш тај случај и подстиче нас да учинимо ово, молећи читаоце „Заставе“, да то пажљиво прочитају.

Када је српска влада решила, после увођења потребних уредаба за нову Србију, да многе њене крајеве насели и тиме знатно појача и број и густину њеног становништва и богатство њене земље, са свим природно да је она мислила да ће се за насељавање јавити елементи, који су не само најзгоднији за насељавање, него и најзгоднији Србима Нове Србије. То што је влада мислила, било је добро. Али дошло је и друго, на шта влада не није мислила, него није мислила да ће саопштење о насељењу Нове Србије изазвати такав одјек.

У маси молби за насељење налазе се, као што смо већ напоменули, маса молби Срба преко Саве и Дунава. Велики број наше браће хоће да напусте огњиште, на које су се њихови стари населили под патријархом Чарнојевићем, па да се врате одакле је Чарнојевић њихове претке одвео. Идеја је лепа, разуме се, као идеја. Понављамо то је лепа као *идеја*. Објаснићемо даље, да нас не би рђаво разумели.

Оставити своје огњиште, па ићи и оснивати ново, то је велика жртва и велики корак. Оставити своје огњиште, па отићи у други крај и тамо га подићи, не значи ништа друго до дати доказа да онде где је до сада било или нема више услова за материјално јачање и даље напредовање, или да се наметне уверење, да је нови крај бољи и да ће дати брже све оно што се очекује у месту где се живи. Дешава се да се некад погоди, али дешава се и да се стекне — разочарење и спонтано јави тежња за повратак у старо гнездо.

Такав случај није овде. Нова Србија није земља, која ће изазвати разочарење и кајање код оних, који буду дошли на њено земљиште. Она је благословени крај, пуна закопаног блага (не треба то разумети буквално), пуна свега оног што даде материјално богатство и што становнике диже у сваком погледу. Нова Србија има велике вредности, за нашу драгу браћу Србе преко Саве и Дунава још више. Нова Србија то је отаџбина њихових предака, који су због насиља морали је оставити: оставити све што се није могло понети, земље и места, на којима су почивали остаци њихових драгих и милих, место где су биле везане многе њихове славне и горке успомене, место радости и брига, место где су они угледали света, где их је грејало сунце и где су чули наш дивни српски језик. Тежња наше драге браће Срба је дивна, идеална тежња. Али има једно *али*.

Желећи да напусте огњиште, на коме су сада, и да га оснују, где су некад преци њихових предака живели, значи, да они хоће да учине једну велику жртву не само према себи, него много јачу. Желећи да оставе данашње огњиште и да се одселе у нову Србију, они тиме чине рђаву услугу и себи и другима. Селећи се, напуштајући своје огњиште, они дају прилике да њихово огњиште заузму они, који њима нису сродни; селећи се у Нову Србију чине, да друге народности заузму њихове земље и да тако подигну велику

и непробојну брану. Напустати огњиште не значи, поред другог, ништа друго него оскрнавити успомену својих предака, пустити да њихови гробови буду уништени, да на том земљишту не буде више њихових потомака. А сме ли наш драги брат преко Саве и Дунава то да учини? Да ли сме да увреди оне, који су га донели на свет, дали му крв, живот, научили га свему добром и племенитом, свему што краси једног ваљаног Србина?

Ако негде баш морају Срби да напусте своје огњиште и да иду у Нову Србију, они нека учине. Али који су то што морају! То су само они, чији претци нису били довољно обазриви или нису били довољно јаки и допустили су, да се у њихову средину увуку несрпски елементи, који су после све више подгризали и ломили ту српску средину, док од ње од великог мора није остала мала оаза. Ти Срби, који су такве судбине, боље је да иду у нову Србију, у колико нема сметња њиховом иселењу. Њима се може да опрости, а њима треба да опросте и наша браћа преко Саве и Дунава, што морају да напусте своје огњиште, кад другојаче не могу да спасу ни себе ни свој језик.

Ово што смо написали није чланак, него ватрена, искрена молба, апел на срце наше браће, молба да ово прочитају и добро размисле.

Војислав М. Росић.

Изборно кретање у Великој Кикинди.

Мађарска независњачка странка за Полита.

Управитељ мађарске независњачке странке, Лајош Бек, известио је, на основу пуномоћи добивене од председника грофа Михајла Карољија, да ће се радовати, ако присталице независњачке странке гласају за дра Полита. О томе су извештени бирачи у Великој Кикинди, који припадају независњачкој странци.

Ова одлука мађарске независњачке странке учиниће зацело свуда најбољи утисак. У борби против насилничке мунговске владе треба да се нађу у једном колу сви грађани ове домовине, који желе да она буде слободна и напредна.

Са заједничке вечере.

У недељу у вече била је у Великој Кикинди заједничка вечера, на којој су били гости из Новога Сада, кикиндске околине и многи кикиндски грађани. На тој вечери пало је више здравица, које су примљене са највећим одушевљењем. Здравило се кандидату, изасланицима удружених странака, дру Ранку Гранићу и т. д. Др. Стеван Малешевић наздравио је сени неумрлог дра Светозара Милетића и заједници народних странака. У тој здравици истакао је пожртвовање и несебично држање српске народне радикалне странке, која својим родољубивим радом и дивном организацијом треба да послужи као пример осталим странкама. Радикалној странци треба то и јавно да се призна. Мита Клицин одговорио је, да је срп. нар. радикална странка и у овом историјском тренутку учинила своју свету дужност у интересу Српства. Уједно је изјавио своју радост, што је Велика Кикинда својим родољубивим држањем пријатно изненадила цело Српство. Наздравио је дру Ранку Гранићу као старом и истрајном борцу. Др. Коста Хаџи је у својој лепој и смишљеној здравици упозорио кикиндске Србе, да ће владином кандидату, Табаковићу, учинити велику услугу ако га сруше при избору, јер влада га је кандидовала, да би из домобранског министарства изгурала јединог Србина вишег чиновника.

Бринимо се за бирачко право.

И опет упозоравамо све оне, који нису свршили шести разред основне школе, да у мају о. г. пред комисијом положе испит, којим ће доказати, да знају читати и писати. Ко може набавити сведоџбу четвртог разреда основне школе, не мора полагати испит, али мора полагати испит и онај, ко је свршио шести разред основне школе, али нема сведоџбе. За полагање испита треба да се пријаве сви они, који плаћају бар 10 круна од једне врсте или бар 20 круна од свих врста државне порезе укупно, али не морају полагати испит они, који плаћају 40 круна државне порезе или су већ били бирачи. У Новоме Саду почиње испит у понедељак 28. априла (11. маја) о. г. Пријаве прима градски начелник до почетка испита. Исто је тако у другим варошима, а сељани се морају пријавити среском начелнику (солгабирову).

Позивамо нашу интелигенцију, да о томе води рачуна и да настоји око тога, да у бирачки списак буду уврштени сви Срби, који по новом закону могу имати бирачко право. Чинимо сви и свуда своју дужност.

Политички положај у Хрватској и Славонији.

„Аграмер Тагблат“ има врло занимљив допис из Будимпеште. У том допису каже се, да су неки чланови хрватско-српске коалиције својим понашањем у питању о постављању коалицијоната за одељне предстојнике код земаљске владе изазвали бана Шкерлеца, да путем полузваничних саопћења сузбије извесне тежње. То не значи, да Шкерлец хоће да кида са коалицијом. Истина је, да се мисли на оснивање нове владине странке, али у том послу играће коалиција велику улогу. Још није одлучено, да ли ће коалиција ући у нову странку цела или само њена већина. Шкерлец не би хтео да прими у нову странку Томашићеве и Раухове присталице, али Куен би желео, да уђу и франковци у нову владину странку. Највише изгледа има, да садашњи куеновачки посланици уђу у хрватско српску коалицију, а верује се, да се коалиција томе неће противити. У исти мах треба да се хрватска и српска самостална странка стопе у једну странку. На тај начин добиће се владина странка, која би била послушна и одана, а не би се више звала хрватско-српска коалиција. Док се то не изведе, неће се дати коалицији влада Који се коалицијонаши не би с тиме слагали, могли би да иступе.

Заиста — врло занимљиво.

Народни зборови за автономију

Удружене српске народне странке у *Молу* сазвале су *народни збор*, који ће се одржати у *недељу, 27. априла (10 маја) о. г. у 2 сата после подне*. Позивамо Србе из Мола, Петрова Села, Сенте и Мартоноша, да у што већем броју учествују у овом збору, који ће тражити успоставу српске народне црквене автономије и заузети становиште према политичким приликама у Угарској.

Пишу нам из *Чуруга*, да се и тамо ради на сазиву збора у корист автономије. Надамо се, да ћемо ускоро моћи јавити, у који дан ће се одржати тај збор. У *Куману* биће народни збор у недељу, 4. (17.) маја о. г. у $4^1/_2$ часа после подне.

Догађаји на Балкану

Питање источних железничких пруга.

Као што смо већ јавили, преговори између Аустроугарске и Србије о интернационализовању источних железничких пруга запели су због бесконачних захтева бечке владе, који строго и не стоје у вези са питањем источних железница. Бечка влада је Србији ставила ове услове: да Србија изгради пругу преко новопазарског санџака и пругу Ужице—Вардиште, те да се та пруга споји са босанском железничком мрежом. Да се четворна конвенција прошири на све српске железничке пруге, па и на нове, које Србија мисли да гради, дакле и на дунавско јадранску пругу, те да Аустроугарска на свима тим пругама има повластице и олакшице. И да Србија на српским пругама установи јевтинију непосредну тарифу, која ће олакшавати аустријски саобраћај. Србија није могла да пристане на те услове, те је Аустроугарској поднела противпредлоге, које опет неће да усвоји бечка влада. Тако су ти преговори запели. Међутим у току су преговори српске владе са друштвом источних железница о откупу пруга тога друштва на српском земљишту. Ти преговори теку повољно, само још није постигнут споразум гледе величине откупнине. Српска влада тежи, да источне железничке пруге пређу у руке српске државе и има изгледа, да ће у томе успети. Француски заинтересовани финансијски, а и владини кругови нису противни, да Србија откупи те пруге. Није томе противно ни друштво источних железница, а још мање је противна Русија. Једино бечка влада ће можда чинити и даље сметње, али у Паризу држе, да ће и она попустити, када Србија за своје нове железничке пруге поручи потребни материјал у Аустрији и Угарској.

Српска слободна зона у солунској луци.

Како из Београда јављају, између Србије и Грчке закључен је на 50 година уговор о слободној српској зони у солунском пристаништу. По уговору ће том зоном управљати грчке власти, а Србија добива право, да на тој зони утоварива и истоварива своју робу не плаћајући никакве пристојбе. У исто време са решењем питања о солунској луци основаће се и српско поморско бродарско друштво, које ће отправљати извоз српске стоке и пољопривредних производа у иностранство.

Вест о побуни Арнаута.

У Елбасан је наводно стигао глас, да је у Србији у околини Качаника међу Арнаутима избила побуна. У качаничком кланцу се наводно већ два дана бију Арнаути са српским војницима. Арнауте предводи Идрис Сеферт. — Та вест ни са које стране није потврђена и биће да је арнаутско бечка измишљотина.

Епирски покрет.

Из Драча јављају, да је албанска влада добила из Горице извештај, да су албанске трупе, добивши појачања, успешно почеле да продиру против епирских усташа. Наводно су заузеле више села и продрле су до места Бомати, које није далеко од Колоније, коју су ових дана освојили Епирци. Даље из Драча јављају, да се у свој Албанији у великом броју прикупљају добровољци, који хоће да иду у рат против Епирада. У Тирани се недавно пријавило преко 2 хиљаде добровољаца, а многи се добровољци пријавили из Елбасана, Берата и околине Дебра, Љуме и Маћа. Албанска се влада узда, да ће прикупити преко 10 хиљада добровољаца и држи, да ће с том војском моћи савладати епирски устанак. — У Драчу су Арбанаси хтели да приреде протестни збор против наводних насиља епирских усташа, али је албанска влада збор забранила.

Ухваћени шпијони.

Букурешки листови јављају, да су румунске власти у Крајови ухватиле три сумњиве особе, за које држе да су шпијони. У стану ухапшених нађена је велика количина динамита и планови о више румунских тврђава и касарни. Листови тврде, да су ухапшене особе угарски држављани. Дотерани су у Букурешт. Тај догађај изазвао је велику узрујаност у свој Румунији.

Турска се влада тужи на Грчку.

Турска влада је предала меморандум дипломатским заступницима великих сила у Цариграду, у коме се тужи на грчке власти у Македонији, које наводно беспримерно прогањају муслимане. Муслимани су, каже се у меморандуму, изложени личним увредама, а не оставља им се на миру ни част, вера, ни имање. Грчке чете опљачкају муслиманско становништво по селима, нарочито у околини Карадаве, врше насиља над муслиманским породицама и тако их примораваја на исељавање. У тако напуштене муслиманске општине насељавају се грчки исељеници из Тракије и других крајева, а власти им дају куће и имања оних муслимана, које су протерале. Исто тако поступају грчке власти и у околини Сереза. По тврдњи турске владе, до сада се иселило 163 хиљаде муслимана. У меморандуму се каже, да у читавој грчкој Македонији, од Кавале до Српчишта, муслимане сматрају да стоје изван закона, нико их не брани, а свак их дира. — Грчка се већ раније тужила великим силама, да тако поступају турске власти са грчким становништвом у Тракији.

Пренос поште у новим српским крајевима.

Занатлијска кредитна банка у Београду узела је под закуп пренос поште автомобилима у новим српским крајевима. У ту сврху је набавила

девет автомобила, на којима ће превозити и путнике. Пренос поште автомобилима почеће најдаље 1. јула. Закупници морају модерно уредити две радионице, једну у Скопљу, а другу у Битољу.

Разне вести.

— За српског пристанишког капетана у српском делу солунског пристаништа биће наименован Војислав Николић, бивши турски поморски официр, а затим капетан код српског паробродског друштва, који је за време оба балканска рата стекао великих заслуга за превоз српских трупа.

— Из Београда јављају, да ће за српског војног аташеа при посланству у Берлину бити постављен генералштапски потпуковник Милан Г. Миловановић.

— Певачко друштво београдске свеучилишне омладине „Обилић“, које је већ двапут суделовало на нашој народној забави у Новом Саду, приредиће концерте у свима већим местима нових српских крајева. У ту сврху одредило је „Обилићу“ српско министарство просвете припомоћ од 4000 динара.

Политички лист у Подгорици.

Пишу нам са Цетиња: Наша омладина живо ради на организацији опозиционих елемената у Црној Гори. Петар Новаковић покреће у Подгорици политички лист, који ће заступати програм опозиције. Са Новаковићем у заједници радиће на том листу другови му, Божовић и Ђоновић. Они ће најодлучније тражити, да се што пре спроведе сједињење Србије и Црне Горе.

Немачка агитација у Русији.

Петроградски „Свјет“ жестоко напада Немце, који се шире у пределима око Балтијског Мора. У јужном Курланду (Русија) населило се за кратко време 18.000 Немаца. Тако Немци освајају на миран начин руско земљиште. Неки Немац Керковијус, који је у Риги стекао велико имање, преселио се у Немачку, али је вароши Риги завештао 800 хиљада рубаља (преко 2 милијона круна), да оснује школу, у којој ће се учити немачка деца лутеранске вере. Настава мора бити на немачком језику и у немачком духу, управа да буде у немачким рукама, а међу члановима управе да буде и један Немац из Немачке.

Нов Србин инжињер.

Јављају нам из Будимпеште, да је наш одлични једномишљеник и спољни сарадник, г. *Дака Поповић*, положио испит за инжињера. Радујемо се томе од срца, јер смо уверени, да ће српски народ у њему добити искрена пријатеља и способног радника на јавном пољу. Честитамо!

Др. Николај Велимировић у манастиру.

Чувени проповедник и књижевник српски, јеромонах др. Николај Велимировић, поднео је оставку на професорско место. Он ће отићи у стари српски манастир Каленић, који је прошле године славио 500 годишњицу своју, где ће стално боравити. Ми се надамо, да ће од тога српска књижевност имати велике користи.

Штета од мраза.

Са свих страна Угарске стижу извештаји о грдној штети, коју је починио мраз. Из Чипа (код Будимпеште) пише нам пријатељ, да је у понедељак у јутро био јак мраз, који је уништио винограде и сав пролетњи усев. У Чипу има око 300 Срба, који су сваке године брали по три до четири хиљаде хектолитара вина. То им је био једини извор за издржавање. Човек се мора заплакати, кад погледа голе пањеве по виноградима. Они су приходом својих винограда издржавали цркву и школу, а сад? Понедељак им је доиста освануо црн!

Кратке вести.

— Из Јалте, где борави руска царска породица, јављају, да је ових дана пао снег на околне планине.

— Из Казана у Русији јављају, да је госпођица Кедрова проглашена за доктора медицине. Она је прва женска, која је то постигла у Казану. Својом докторском расправом задивила је професоре.

— У Русији се ради на образовању сеоских стрељачких друштава и сверуског стрељачког савеза.

— Светогорски калуђери, које је руски синод ставио под суд, изјавили су, да су прекинули везе са руским синодом и неће се подвргнути духовном суду у Москви.

— Из околине Цариграда у Турској протерано је 27.000 Грка. Руски посланик узео је протеране Грке у заштиту а цар је послао у име помоћи 25.000 круна.

— У Мостару је затворена учитељска школа због тога, што су ђаци учествовали у Франкопан-Зрињској прослави.

— Сарајевски „Народ“ доноси опширан извештај, како су официри и подофицири тукли и бацали ђаке из позоришта у Мостару. Неки су ђаци били ухапшени. Четрнаест ђака осуђено је на укупну глобу од 205 круна или на 41 дан затвора.

Од уредништва.

Н. у К. Питате нас: хоћемо ли одговорити на најновије нападе у загребачком „Орбобрану“? Само се по себи разуме, да ћемо одговорити и обележити своје становиште. Имате право, да су се господа око „Орбобрана“ поневидила, откако су у Загребу конферисали са администратором Мироном и владиком Зеремским, па опет траже већину и прете да разбију заједницу народних странака. Радикална странка није ушла у заједницу ради страначких интереса нити је тражила какву рехабилитацију, али је помогла самосталцима да се извуку из неугодног положаја, у који су запали, када је автономија у њиховим рукама изданула. Ми смо уверени, да се ни сви самосталци не слажу са испадима главног уредника „Орбобрана“, које чини без стварна повода и на штету народне ствари.

Претплатницима на знање

Сутра на Ђурђев-дан неће изаћи лист, јер штампарија не ради.

Брзојави „Застави“.

Стигли 22. априла.

Питање источних железница

Београд (Р.) У току ове недеље ће се састати у Будимпешти делегати аустријске и угарске владе са представницима финансијских група, које су заинтересоване у питању о оријенталским железницама. На томе ће се састанку претресати питање о уступању оријенталских железница српској држави.

Будимпешта. Из Бечa саопштавају, да Аустроугарска не може усвојити српске противпредлоге у ствари источних железничких пруга. Тако монархија тешко да ће моћи што друго, него ће тражити од Србије, да врати железничке пруге друштву источних железница. На то наводно има права не само по уговору, што га је друштво у своје време закључило са Турском (?!), него и по српско-турском уговору и закључцима лондонске конференције (!)

Одређивање северне албанске границе.

Београд. (Р.) Међународна комисија, која има задаћу да повуче коначну граничну линију северне и северо-источне Албаније према решењу лондонске дипломатске конференције, отпочела је свој рад. Српска влада је већ учинила потребне кораке код великих сила, да се изврши исправка српско албанске границе, нарочито код Призрена, јер је граница, која је ту дата Србији, неподесна да се брзо спрече упади Арнаута из Албаније на српску територију. Српска се влада нада, да ће њена молба у том погледу бити потпуно усвојена.

Пут српског министра.

Београд. (Р.) Пре три четири дана председник српске владе Пашић и министар грађевина Јован Јовановић путовали су по јужно-западној Србији старих граница, да прегледају терен, на коме има да се саграде нове железничке пруге. Прегледали су и терен за железничку пругу Рашка-Митровица. У недељу су Пашић и Јовановић допутовали у Скопље, а јуче се вратили у Београд.

Начелник штабу главне инспекције.

Београд. (Р.) Војни министар је известио чланове српске владе, да у овој години неће постављати никога за начелника штабу главне инспекције.

Сахрана генерала Франасовића.

Београд. (Р.) Данас у 3 и по сата после подне биће сахрана смртних остатака генерала Драгутина Франасовића. Смртни му остаци биће данас пре подне донесени возом из Беча. Погреб ће се кренути са београдске железничке станице а опело ће бити у београдској римокатоличкој цркви.

Бугари не могу да плаћају порезу.

Београд. (Р.) Пре извесног времена је српска влада обратила пажњу бугарској влади да бугарски сељаци који имају имања на старој српској граници имају платити свој дужни порез до 14. овог месеца. Како у Бугарској још влада велика новчана оскудица, то је бугарска влада преко свог посланика у Београду, Чапрашикова, умолила српску владу, да тај захтев одложи још за три месеца, а дотле ће стићи жетва па ће сељаци платити дужну порезу. Српска влада је пристала на ту молбу бугарске владе и наређено је дотичним пореским властима да чекају.

Потраживања солунских трговаца.

Београд (Р.) Коста Ризнић, председник београдске трговачке коморе и Стеван Којић, секретар те коморе, који су били на свечаном отварању одељења трговачке коморе у Скопљу и Битољу, после отварања су отпутовали у Солун, где су у име београдске трговачке коморе конферисали са солунском трговачком комором о регулисању потраживања солунских трговаца из нових српских крајева.

Мунговска влада хоће да повећа порезу.

Будимпешта. У мађарским опозиционим круговима поуздано тврде, да влада хоће да повећа порезу. То ће свакако изазвати велико незадовољство у становништву.

Изјава Мандићева.

Сарајево. У босанско-херцеговачком сабору изјавио је заменик земаљског поглавара Мандић, да његов позив на владу води и путем, којим ће се постепено проширити уставна права народу у Босни и Херцеговини. Позвао је сабор, да продужи свој патриотски рад, а тиме да подупире остварење његова програма, који почива на реалној основи и тежи за добром земље у складу са интересима монархије.

Угарски сабор.

Будимпешта. У сабору се води расправа о предрачуну министарства просвете.

Краљева болест.

Беч. Краљ је добро провео ноћ, која га освежила. Катаралне појаве све су мање.

Велики пожар

Валпарево. Ноћас је избио пожар, који се све више шири. Уништене су куће на простору од једног хектара. Погинуло је 40, а рањено преко 100 особа.

Брод у пламену.

Ханифекс. Парни брод „Сајдлиц“ наишао је на један брод, који гори. На броду не опажа се никакав живот нити се у околини виде чамци за спасавање.

Издавалац: Мита Клицин.
Одговорни уредник: Мита П. Алексијевић

2 ТЕЗГЕ И ШТЕЛАЖЕ

нове, кратко време употребљаване, по јефтину цену би продао.
ДУШАН ЈАНКОВИЋ,
614 Ђурчијска ул. бр. 21. 3-5

Ружа ниских, племенитих у свима могућим бојама од најфинијих врсти. Шаље са поузећем 100 комада I. класе за 30 круна.
МИЛАН ДАМЈАНОВИЋ учитељ,
345 2—5 Жабаљ (Бачка)

САМО КРАТКО ВРЕМЕ!
Распродаја конкурсмасе!
Јефтино, врло јефтино!

Најлепши и највећи избор женског и дечијег одела, као: блузе, шосова, реформова (шлафрока), разноврсних кецеља, доњих сукања, белог веша и т. д.

За женску децу од 2—14-те године: готових хаљиница, кецељица и капутића, као и штофова у комаду. Добити се може у Новом Саду, у бившој радњи сестара Хекш преко од варошке куће, на десној страни улаза у „Аполо“ биоскоп. 661 1-3

Др. Милорад Завишић
адвокат, масакуратор.

СВОЈУ МЕСАРСКУ РАДЊУ

у Беочину на фабрици каје, која прави 60.000 круна годишње промета

продајем из слободне руке.

За поближе услове обратити се на потписаног.

Карл Клаузер, Беочин (Срем).

627 4—8

За своју гвожђарску радњу

потребујем

млађег помоћника

изученог гвожђара, који сем српског језика говори немачки и мађарски и који у радњу ступити може одмах.

Ђока Славковић

497 2-3 ЗЕМУН.

Колачарско - воскарска радња

Симе Јорговића у Вршцу

потребује 1 момка, који посао добро разуме и који у радњу ступити може одмах. 635 2—3

---

100 хектолитара чисте домаће ракије

од плавих шљива, сопствени производ, као и старе шљивовице, имам на продају. Ко не може све узети, може добити на мању количину. 438 7-10

Томо Крпан, гостионичар у Броду н/С., Славонија.

Имам 100 акова

нових буради разне величине, са дуплим обручјем оковани по утврђеној цени 8 фил. по литри на продају.

ТОДОР ВУКАДИНОВИЋ

411 7-10 Платичево (Срем).

Поштованој публици

Новога Сада и околине,

препоручујем своју

ТАПЕТАРСКУ РАДЊУ,

у којој се израђивају сви тапетарски послови, као: тапетирање соба, модерних дивана. Исто тако примам и израђујем по модерној фазони старе преоправке по врло солидној цени. У исти мах **препоручујем своје богато стовариште намештаја,** спаваћих соба, трапезарија и т. д.

Молим да ме изволите посјетити и о солидној цени се уверити, која је солиднија него ма где. 454 5—15

С поштовањем

М. ХОРОШКО - НОВИ САД

у Трандафилкином Сиротишту.

ВЕЛИКА ПЕЦАРА

сопствене печене шљивовице и комовице ракије

ЂОКЕ ГЕРГЕЧА У ВРШЦУ

ставља до повољног знања свима **гостионичарима и потрошачима,** да имаде на своме великом стоваришту најбоље каквоће чисте комовице као и шљивовице ракије по следећим ценама: **Комовица** по 40, 46, 48, 52, 56, 60, 68 и 84 пот. литра, као и препечена по К 1·—, 1·20, 1·40 и 1·60. **Шљивовица** по 52, 56, 60, 65 и 70 пот. литра, као и препечене по К 1·20 и 1·40 литра. Исто тако и **изврсног шилера и белог вина** из сопствених винограда по 34, 36 и 38 пот. по литри. — Ракију шаљем од 25 литара, а вино од 50 литара на више, у мојим бурадима, која се имају у току 4 недеље у добром стању плаћена натраг вратити. 510 7-25

ПОМОЋНИК

мануфактурке струке, који перфектно српски, мађарски и немачки говори, може код мене место добити одмах.

Милорад Попов

656 2—2 Тител.

УЗМИТЕ чистог, од јагњећег и телећег опна зготовљеног сириштa (романка) за подниваше сира, које најбоље одговара сврси подједнако како код овчијег, тако исто и кравијег и козијег млека за подливање. Ценовнике као и упутство за употребу шаљем сваком на захтев бадава. Једини продавац вештачког сириштa **Pálfi Márton** Karánsebes. 372 10—10

ДВЕ ВРШАЋЕ МАШИНЕ

прва је 6 коњских снага јака, која сама иде из фабрике Мађар Алами Вашута од г. 1897. а друга је исто тако 6 коњских снага из фабрике (Мађар газдашаги) од г. 1899 која иде сама. Машине су у врло добром стању и продају се по врло умереној цени. За коју се треба обратити на власника 633 3—3

ВОЈИНА СТАНЧИЋА — КУМАН torontal v. m.

ИМАМ НА СТОВАРИШТУ ВЕЛИКУ КОЛИЧИНУ :::::

ГОТОВИХ ПАПУЧА

разне врсте, богати избор, који препоручујем гг. трговцима и иначе потрошачима, по умереној цени. 622 3-3

ГИГА ЛАТИНЧИЋ, папуџија

Нови Сад, Змај Јовановића ул. 33.

Зајмове на армотизацију

од 10 до 50 година, најјефтиније, најбрже и најтачније спроводи. 512 8-10

Банкарска радња

Др. ЉУБОМИРА АПИЋА,

Н. Сад, Кошут Лајош ул. бр. 45.

НОВ РОМАН

ФАНТОМИНА СВАДБА

француски криминални роман.

— — *Превод с француског.* — —

Може се добити код свију књижара у Аустроугарској. Главно заступништво је уступљено је г. АН. ПЛАВШИЋУ Нови Сад.

Поруџбине примаћу и ја и слаћу књигу о свом трошку.

ЦЕНА ЈЕ КЊИЗИ 3 КРУНЕ

Ко пошаље новац 3 круне, добиће 1 књигу. Ко пошаље 4 круне добиће 2 књиге. Ко пошаље 6 круна добиће 3 књиге. Ко пошаље 12 круна добија 8 књига. За 24 круне добија 18 књига.

Поруџбине ваља слати на адресу

365 6—10 Издавачу

СВЕТОЛИКУ САВИЋУ

гл. ур. „Балкана“ Београд

Или: Poste-Restante Земун.

ГОНОСОЛ

лечи рационално и брзо: Катар мехура, печење, цурење, бели цвет, као и све ине сполне болести! Никакве капсле! Никаква уштрцавања! Не смета у пословању! Успех сигуран. Хиљаде признаница! Разашиље дискретно уз поузеће К 5·— франко: Кемички лабораторij и лекарна **М. Михелчић, Писаровина бр. 47.** код Загреба. 427 4—5

ТРГОВАЧКИ ПОМОЋНИК!!

галантеријске и кратке робе, који је уједно и аранжер излога, прима се одмах. Понуде са ознаком досадањег сервирања као и захтевом плате нека се шаљу на:

ИСИДОРА ВАЈСА у МИТРОВИЦУ

626 3—3

БРАВАРСКУ РАДЊУ

са стројевима, које погања бензин мотор од 6НР. снага. На главном месту у Ст. Пазови. Продајем из слободне руке по умереној цени.

Власник **Шандор Миковић**

Ст. Пазова. 652 2—2

Имам бела вина

ризлинга и мешовите сорте из својих винограда, који су у планини. Исто тако имам и чисте комове ракије сопственог производа на продају по цени према погодби. 653 2-3

Петар Штели, Бешка (Срем).

За своју папучарску радњу потребујем - - - - - -

1 помоћника и дечка - -

за шегрта, плаћам 40 - 50 фил. од пара посао сталан преко целе године. Помоћник, као и шегрт у радњу ступити могу одмах. 634 2—2

ЈОСИП ШЉЕВАЦ, папучар

ИРИГ (Срем.)

СВОЈ! СВОМЕ!

Препоручујем своје велико стовариште

СЕГЕДИНСКЕ

ПАПРИКЕ!

за коју гарантирам да је чиста, цена је врло умерена, разашиљем у пакетима од 5 кила и на више, франко уз поузеће. Ценовнике шаљем на захтев сваком бадава. За што обилније наруџбине моли

ТОДОР ТРИПИЋ, СЕГЕДИН

643 Iskola utca 3 sz. 3—10

ОПЛЕМЕЊЕНЕ ВИНОВЕ ЛОЗЕ!!

Двогодишњих каламака ожиљених на зелен каламљених, на америчкој подлози најбољих врсти:

100 комада — — — К 16·—

Најфинијих хамбургер мускат као и разних столних врсти:

100 комада — — — К 24·—

Сасорош, *врста вина која непосредно преобилно плоди.* То је досад једина врста лозе, која показује најјачу отпорну снагу према свакој болести и поврх тога носи пребогати плод. Ожиљени са много жила 100 ком. К 20·— одрезци чисте лозе 100 ком. К 10·—

Пружам само прву врсту из својих подрума. 201 10—10

ГУСТАВ КУНСТ, КАМЕНИЦА (СРИЈЕМ)

ЖИЦЕ за ХМЕЉ

за чардаклије и ограде

бодљикаве жице најбоље се купује у гвожђарској и шпецерајној трговини

Јов. Костића

код „Плаве Звезде“ у Митровици. 575 5—6

БИЛИЈАРА!

Све врсте нових и употребљаваних, Тиволи игара музичких аутомата са убацивањем новаца, пивских апарата, као и свих осталих за гостионице и кафане прибора. Може се добити јефтино на отплату. Старе билијаре примам у промену на захтев шаљем ценовнике сваком бадава. **JOHANN SCHMIDT, Bacsfehetechegy.** Интерурбан. Телефон бр. 9. 121 14—100

Ракије и вина!!

Препоручујем у најбољој каквоћи чисте шљивовке ракије по: 48—54—60—68—76—82—1·20—1·30—1·40—1·60 пот. 1 литра; комовице ракије по: 40—44—46—48—52—56—60—68—1·00—1·10—1·20—1·30—1·50 пот. 1 литра. — Вршачка вина по: 36—38—40—44—46—48—52—60—66—68—70—80 пот. 1 литра у пошиљкама од 25 литара ракије или 50 литара вина на више у своја бурад, која дајем у зајам; под условом да ми се одмах врате. 1902 16—

Јован Видл — Вршац

Темишварски друм 14.

КАФАНСКУ РАДЊУ у НОВОМ САДУ.

На добром месту, која је са сталним муштеријама продаје се из слободне руке, с инвентаром и билијаром по врло повољно цени. За исту упитати у

592 4--5

уредништву „Заставе“.

Штоплова за каламљење ЛОЗЕ! препоручује фирма

МИКИН И СТОЈКОВИЋ.

По цени јефтиније ма игде.

НОВИ САД, дунавска улица бр. 22. 16 11—12

УМЕТНИЧКИ ЗУБАРСКИ АТЕЉЕ

ПАСТИ И Д. ЖИГИЋ

у НОВОМ САДУ, Дунавска ул. 26.

врши све послове, који у ову струку засецају,

као вађење зуба, умећање вештачких зуба без непца, зуба са шрафовима, на златним мостићима, са златним крунама, исто тако врши све послове око зуба у каучуку, регулише и поставља целокупне зубне редове.

Сиротињи врши вађење зуба сваки дан од 12 до 1 сата по подне бадава. 502 8—

Канапа за хмељ!

Сваком дајем бадава за мустру, да се увери о најнижој цени, која се може постићи само код 298 6-10

Луке Вучковића

у Н. САДУ код „Шаргарепе“.

ПОТРЕБУЈЕМ више опанчарских радника, који у посао ступити могу одмах, који су ради да имају стално место и добру зараду нека се пожуре што пре. ДИМИТРИЈЕ ГАЋАНСКИ, кожар МОДОШ torontal v. m. 534 5-8

Имам сав прибор за ветрењачу

као: крила, вретено и све точкове, на продају по врло повољној цени. **Стеван Л. Манојловић,** Bacsszenttamas. 578 5 10

НОВО! **ФРАНЦУСКИ ЉУБИЧИЦЕ КРЕМ!** НОВО!

Само употребом Француске Љубичице Крема може се постићи лепо лице меко, чисто, бело као снег, за 2—3 дана добива се **најлепше лице** како младе, **тако и старије.** Утамањује бубуљице, пеге и сву другу нечистоту, на лицу, потпуно нешкодљив може се и на дану употребљавати јер се одмах упије и не сија се и није нужно пудер употребљавати. — Једини произвођач **Милан Ивачковић** Лекарница код Св. Јована Велика Кикинда (Nagykikinda). Цена је 1 тегли 1 круна ко поручи 6 тегли шаљем франко. Препродавцима дајем рабат велики. Ко се позива на овај лист, добива 1 комад љубичица сапун на поклон. **Нарин** за бојадисање косе и браде. За 10 минута бојадише црно или црномањасто које траје стално. Цена 3 круне 230 36—

Орс'ка штампарија дра Осмокара Милетића у Новом Саду.